

PRYZYWAĆ (203) *vb pf*

W inf a jasne (w tym 1 r. błędne znakowanie). ◇ W formach praes i imp -zow- (41), -zw- (2); -zw-RejKup; -zow- : -zw- Leop (2:1).

inf przyzwać (24). ◇ fut 1 sg przyzowę (8). ◇ 2 sg przyzowiesz (1), przyzwiesz (1) Leop. ◇ 3 sg przyzowie (18). ◇ 1 pl przyzowi(e)m (1). ◇ 3 pl przyzową (1) BudBib, przyzowią (1) SkarŻyw. ◇ praet 1 sg m przyzwałem, -em przyzwał (3). ◇ 2 sg przyzwałeś (1). ◇ 3 sg m przyzwał (60). f przyzwała (6). ◇ 3 pl m pers przyzwali (8). ◇ plusq 3 sg f była przyzwała (1). ◇ imp 2 sg przyzow (7), przyzwi (1) RejKup; -w (4), -(w) (3). ◇ 3 sg niech przyzowie (1). ◇ 1 pl przyzo(w)my (1). ◇ 2 pl przyzowiecie (2); -w- (1), -(w)- (1). ◇ con 3 sg m by przyzwał (7). ◇ 3 pl m pers by przyzwali (3). ◇ impers praet przyzwańo (2). ◇ con by przyzwańo (3). ◇ part praet act przyzwańszy (42); -ańszy (40), -ańszy (2); -ańszy : -ańszy BudNT (7:2).

Sł stp notuje, Cn s.v. każe przynieść, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) i XVIII w.

1. *Wezwać do przybycia; accersere (arcessere), advocare Vulg, PolAnt, Mącz, Cn; convocare, vocare Vulg, PolAnt; revocare Vulg; inducere, provocare PolAnt; adhibere Modrz; citare Cn [w tym: kogo (G (41), A (28), G a. A (113)), czego, co cf Przen (8)] (188) : OpecŻyw 63v; Pośle ty Zurzendu fwego Gdy niechcza [przyjść] przizwi ktorego RejKup z3; MurzNT Luc 18/16; KromRozm II h; Przyzwał potym Ifái drugiego fyna Aminádábá/ y przywiódł go do Sámuelá. Leop 1.Reg 16/8, Ex 8/25, Deut 25/8, Tob 12/5; BibRadz Deut 31/7, 14, 1.Reg 22/11, 3.Reg 2/36, 22/9, 13; Rzekł Sámuel/ idźcie theraz do domu/ potym was przyzowę gdy będziey potrzebá. BielKron 63v, 162, 175, 348v; Mącz 2a, 14c, 504d; GórnDworz S8; BudBib Gen 41/14, 47/29, Num 22/4, Ios 22/1; A Przyzwawłzy [Jezus] dwánaście vcźniow fwych/ dał im władzą nád duchy nieczyfymy BudNT Matth 10/1, Matth 15/32, 18/32, 20/8, Mar 7/14, Luc 18/16 (12); Gdy ten domowi [= skończy mówić] Senat przyzowie onego ná vrząd miánowanego/ y nátychmiał ftárłzy powtorzy mu ono wíztyko co mu zádano ModrzBaz 46; Te fłowá dofłzy rády Lukáńfkicy/ wnet go [św. Wilhelma] przyzowią SkarŻyw 167; A gdy [Jakub] miał fkonąć/ przyzwawłzy Iozephá/ chciał áby mu przyśiągł SkarŻyw 349, 29, 103 [2 r.], 126, 164, 184 (24); Przyzowmy dziewkę/ á dowiedzmy fię iey woley. WerKaz 303; LatHar 712; WujNT Luc 15/26, 16/5, Act 10/5, 32, 11/13 (8); SkarKaz 516a.*

pryzwać kogo (G) (41): GliczKsiąż C6v; LubPs S4v; Przyzwałem [!] przyációl moich/ á oni mię podefłli Leop Thren 1/19, 1.Reg 16/5, Dan 14/7, Ioann 9/18; BibRadz Ios 23/2; BielKron 206v, [332³]; KochMon 32; BudBib 4.Esdr 14/22; BudNT Act 5/40; SkarJedn 382; Potym przyzowie Sáprycius fíołtr onych pytaiąc o S: Dorotę/ iefli iey ferce zmiękczyły? SkarŻyw 125; wdzień fwiáteczny po Mfzey fwey przyzwał ftrażey/ [...] y o blifkim ześciu fwym oznaymił SkarŻyw 473, 35, 46, 68, 86, 89 (19); StryjKron 512; Y przyzwawłzy dzieśiáci fług fwych dał im dzieśięć grzywien WujNT Luc 19/13, Matth 15/32, Mar 7/14, Luc 6/13, 13/12, 18/16, Act 7/14, 20/17; [Pryzowmy páńny á dowiedzmy fie o iey woley. SkarŻyw 742 (Linde)].

pryzwać do kogo (22): Leop Tob 13/12; y wnet dwu wyfłali/ áby go [św. Symeona] náleść y przyzwać do bráćiey mogli. SkarŻyw 29; Gdy potym S. Wincente⁸⁰ do niey przyzwano: ácz fię dłu⁸⁰ oćiągał/ iednák potym fzedł SkarŻyw 308, 383. Cf »pryzwać do siebie«.

przyzwać do czego (1): TEgoż roku Krol Iágeło Akádemią Krákowfką [...] fundował y hoynie nádał przyzwałwfy do niey Doktorow y Miłtrzew wfytykich nauk *StryjKron* 512.

przyzwać do czego [= *do uczestnictwa w czymś*] (2): NIc po twoiey Nárncyze vrodzye toć powiem/ Gdy my íwego Iendrufiá do tego przyzowiem *PaprPan* Y; Zdáło fię im potym/ áby y íamego Kieyfútutá do oney vgody przyzwáli *StryjKron* 466.

przyzwać komu (3): Chcefzli/ poydę á przyzowęc niewiáftę żydowfką/ ktorabyć moglá kármić tho dzieciátko? *Leop Ex* 2/7; Pořłał tedy moizełz áby mu przyzwano Datháná y Abironá íyny Eliabowe. *Leop Num* 16/12. Cf »przyzwać sobie«.

przyzwać k(u) czemu [= *w jakim celu*] (4): *LubPs* S4v; Y przyzwiełz Iíái ku offiárze/ á ia thám thobie oznaymię cobyś miał działáć *Leop* 1.Reg 16/3, 1.Reg 16/5; *SkarŻyw* 308.

przyzwać na kogo [= *przeciw komu*] (2): Ludźie od wřchodu řlóncá przyzowę ná Ammony/ á podam ie w dźiedźictwo ich *BibRadz Ez* 25/10; *SkarŻyw* 142.

przyzwać na co [= *zaprosić*] (1): [*Jetro kapłan*] przyzwał kazáł Moyżelzá ná chleb. *SkarŻyw* 479.

przyzwać po co (1): ktory [*řw. Bernard*] gdy chlebá wedle zwyczáiu źebrał/ oná [*niewiasta*] przyzwála go po chleb ná gorę *SkarŻyw* 462.

przyzwać dokąd (10): *LibMal* 1551/165v; *LubPs* S4v; I řtápił Pan na gorę Synái [...] y przyzwał Moizełzá ná wierzch iey. *Leop Ex* 19/20; *BibRadz* I 356a marg; *BudBib Deut* 33/19; *SkarJedn* A5; Potym ná iutrzniá idáć w dzień wielkonocny/ řpowiednika íwego do Sákryftyey/ przyzwał *SkarŻyw* 74; ktory [*król Henryk*] zaráz ze wfytykimi pány y Duchowieńřtwem przyzwał/ y wdźięcznie przyiáł do Angliey S. Anzelmá. *SkarŻyw* 336, 389, 462.

przyzwać skąd (6): *LibMal* 1551/165v; Pořłał teź potym Krol Sálomon/ y przizwał [*tulił*] Hirámá z Tyru *Leop* 3.Reg 7/13; *BibRadz Is* 5/26; *SkarJedn* A5; *SkarŻyw* 165; zás vmieráiąc Iwan Wáfilewic tegoź Dimitrá Wnuká z więźienia do řiebie przyzwał *StryjKron* 692.

Ze zdaniem celowym [*aby, źeby*] (7): *Leop Ios* 24/9; Y był z domu Saulowego řługá niektory co go zwano Sybá/ ktorego przyzwano aby przyřzedł ku Dáwidowi *BibRadz* 2.Reg 9/2, *Esth* 5/5; *BielKron* 206v; Y rzekł krol áby przizwano wieřzczki/ y czárowniki/ [...] źeby oznaymili krolowi řny iego. *BudBib Dan* 2/2; y [*řw. Epifaniusz*] řkończywfy Mřzey/ przyzwał onego Dyakoná/ áby mu powiedziáł řumnienie řwoie. *SkarŻyw* 454, 35.

Zwroty: »przyzwać do siebie, k(u) sobie, sobie, przed się« = *vocare ad se Vulg* [*řzyk zmienny*] (18:5:1:1): *BielKron* [332³]; Syrus est prahendendus atque adhortandus mihi, Muřze [!] Syruřá przed fię przizwáć y nápomionáć. *Mącz* 221a; *RejPos* 191; przyzow křobie ludu [*congrega populum*]/ á zápowiedz im áby fię o tobie niepytáli *BudBib* 4.*Esdr* 14/22; *PaprPan* M; w ktorey [*niemocy*] [...] przyzwał řobie ku řpowiedzi S. Wincentego kazála. *SkarŻyw* 308; y zwielká czćiá przyzwał [*król*] do řiebie řwiętego Dunřtana/ y padwfy do nog iego/ przeprořil go. *SkarŻyw* 508; Iednego czáfu Krol Edgárus [...] vyrzáł iednę zacná panienkę/ [...] y przyzwáć iey do řiebie táiemnie kazáł. *SkarŻyw* 510, 68, 165, 300, 309, 368 (16); *StryjKron* 692; *Phil* H2; *WujNT Luc* 13/12, *Act* 23/17; [*BazHist* 107v (*Linde*)].

»zasię (*a. zás*) przyzwać« = *wezwáć do powrotu; revocare Vulg* [*řzyk zmienny*] (4): *Leop Tob* 13/12; Po wypędzeniu iego [*Jana Złotoustego*] były znáki gniewu Boźego w Konřtántynopolu/ dla

czego krolowa prosiła poŝpolitego ludu aby go zalię przyzwali. *BielKron* 158; *SkarŻyw* 328; Za [...] rozmowami długimi rozefzli fie s łobą. Lecż Mitridates zalię Datámeŝa ku łobie przyzwał/ iákoby mu rzkomo miał co powiedzieć. *Phil* H2.

Przen: O Bogu (16) :

α) bibl. *Ps* 49/1, 4 [*w tym: czego (6), co (2)*] (8) : *LubPs* N2v; idzie Bóg prawdziwy/ [...] Przyzowie niebá/ y ziemie przyzowie/ Chcąc aby byli przy iego rozmowie *KochPs* 74.

przyzwać do czego [= w jakim celu] (2): [Bóg] Przyzowye nyebo y zyemye do rozŝadku tego/ By fie roŝpárł z ludem ŝwoim około wŝfytkyego *LubPs* N3; *PowodPr* 18.

przyzwać ku czemu [= w jakim celu] (2): A w ten ŝad przyzowie y niebo z wirżchu/ y ziemie ku rożeznaniu ludu ŝwego. *WróbŻołt* 49/4. *Cf Zwrot.*

przyzwać w co [= w jakim celu] (1): *WróbŻołt* 49/4 *cf przyzwać ku czemu.*

przyzwać skąd (2): *WróbŻołt* 49/4 *cf przyzwać ku czemu; BibRadz Ps* 49/4 *cf Ze zdaniem celowym.*

Ze zdaniem celowym (1): Przyzowie niebá z gory y ziemie/ aby ŝadził lud ŝwoy. *BibRadz Ps* 49/4.

Zwrot: »przyzwać k sobie [ku czemu = w jakim celu]« (1): y przyzowie [!] kłobie niebá zwyŝokółci y zyemye zdołu ná ŝwiádectwo ku rożeznaniu ŝpráwiedliwemu miedzy ludem ŝwoim. *RejPs* 74v.

β) Przyjác, uznać człowieka za prawdziwego wiernego; zbawić go (7) : *OpecŻyw* 42v; Bo wamci ieŝt obietnicá/ y ŝynom wáŝym/ [...] ktorekolwiekby przyzwał Pan Bog náŝ. *Leop Act* 2/39; Bo iákos ŝię pomŝcił nád nieprzyiaćiołmi náŝzymi/ tákżeŝ nas przyzwałŝy chwałá obiáŝnił. *BudBib Sap* 18/8; *WujNT Act* 2/39.

przyzwać do kogo (3): Dżiŝ nas [Bóg] w tych krolách do Syná ŝwego y tego co z niebá przynioŝł przyzwać raczył *SkarKaz* 517a. *Cf Zwrot.*

Zwrot: »przyzwać do siebie« (2): Oto lud ktoregoŝ nigdy nie znał przyzowieŝ do ŝiebie *RejPos* 9v, 215.

γ) Zwroty peryfrastyczne na oznaczenie śmierci (1) :

»przyzwać do siebie« (1): Potym czás przeŝedł/ iŝ Pan Bog [...] przyzwać iá [Marynę] do ŝiebie do wiecznych przybytkow miał. *SkarŻyw* 184.

»przyzwać do wiecznych przybytkow« (1): *SkarŻyw* 184 *cf »przyzwać do siebie«.*

a. Wezwać wojsko (7) : Przyzwali woŝłko ktore około Fideny leżało/ ŝami fie teŝ wŝzyŝcy nágotowáli ćicho. *BielKron* 106v, LIII.

przyzwać przeciwko komu (1): Przyzowie [Adnuntiate] przeciwko Bábilonu w obec wŝzytkie męŝe kthorzy ćiągná łuk *Leop Ier* 50/29.

Zwrot: »przyzwać na pomoc« [szyk zmienny] (3): Bo Iŝaŝław Dawidowic przyzwał ná pomoc Hlebá Iuriowicá/ y Połowcow *StryjKron* 225; [wielki mistrz] Zebrał teŝ woŝłká Pruŝkie z ŝwoimi Krzyŝaki/ przyzwałŝy ná pomoc Miŝtrzá Liŝlandŝkiego *StryjKron* 487, 305.

Przen [czego przeciwko komu, aby] (1) : Odiáł Pan wŝŝyŝtkie wielmoŝne Páni moie ze ŝródku mego: przyzwał przeciwko mnie czáŝu/ aby potárł (męŝe) wyborne moie *Leop Thren* 1/15.

b. Wezwać do przybycia w celu objęcia stanowiska (3) : Y będzie dniá onego/ że przyzowę ŝługę mego El-iakimá [...]. Y oblokę iy w ŝzátę twoię/ [...] y władzá twoię dam do ręki iego *BudBib Is* 22/20.

przyzwać na co (2): iŹ [cesarz Konstantyn] Athánázego tylko był dla bezpieczeństwa zdrowia iego tám zálłł/ [...] y miał wolą [...] przyzwać go rychło ná iego łtolicę. *SkarŻyw* 390; GDy była część Rulkich Xiążąt [...] ná Monarchią Rulką przyzwała Colomana [...] Zarázem go koronowali Błkupi Węgierfcy ná Krolełstwo Halickie [...] y ná Włodziwirskie. *StryjKron* 330.

2. *Wytoczyć komuś sprawę sądowq; vocare* *Modrz* [kogo: A (2), A a. G (2)] (4) : yako ya tho viem ysch ocziecz moy sliachathny yan vysnyewsky sphalenth po ktorem mya prziswala vrodzona helsbietha [...] nyewzial gwalthem szesczi kobierczy *ZapWar* 1532 nr 2471.

Zwrot: »przyzwać do grodu« (1): Podniefienie wywołania [...] gdyby miało być prorogowano/ winien będzie ten komu ie dádzą przyzwać łtronę do Grodu *UstPraw* Kv.

»do sądu przyzwać« (1): obaczyłby [król] [...] ludzkie zabawy y obyczáie/ ktorychby ábo poprąwił/ ábo ie iáko łzácunkarz łtrofował/ á do łądu przyzwał [*in iudicium vocaret*]. *ModrzBaz* 20v.

»przyzwać przed sędzie« (1): A iefliby ktorey mąż bez płodu vmarł/ ma brát niebołzczykow włkrzešić nálienie iego/ [...] á iefliby niechciał/ przyzowie go przed łędzye/ łpytáią go chceli włkrzešić brátłkie nálienie *BielKron* 44v.

»przyzwać stronę« (1): *UstPraw* Kv cf »przyzwać do grodu«.

3. *Skłonić do działania* [kogo (A)] (2) :

Zwrot: »do powinności przyzwać« (1): Proznuiące/ leniwe/ o rolą y o gołpodárłtwo niedbáiące [król] náprąwiłby/ á do powinności przyzwał [*ad officium revocaret*] *ModrzBaz* 20v.

Szereg: »przywabić i przyzwać« (1): lecz áby łię [ludzie hołdujący zbytkom] [...] łądow łrogošći y powadze obyczáiov dáli przywábic y przyzwać [*allici ac invitari*]/ žádną miárą ná to niedádzą łię przywiešć. *ModrzBaz* 143v.

4. *Mocą nadprzyrodzoną spowodować coś, sprowadzić, zesać; vocare* *PolAnt* [co] (7) :

przyzwać na kogo (2): włzytko co rołkazałeš czynić iym nie czynili/ przetoš przepušcił (*marg*) wł. y przyzwałeš. (–) ná nie włzytko to złe [*evenit eis omne malum*]. *BudBib Ier* 32/23. Cf *W przen*.

przyzwać dokąd (2): Y przyzwał Pan głod ná ziemię/ łtárł włzytkę moc chlebá *LubPs* Y; Przyzwał Pan łprofnych much wyelkošć w gránice ich włzytki *LubPs* Yv.

przyzwać skąd (2): [Mojesz] wodę w morzu otworzył/ drugą z opoki wywiodł/ ptaki/ Mánnę/ z niebá przyzwał *BielKron* 46, 46.

W przen (2) :

Zwrot: »przyzwać miecz« [*w tym: przeciw komu* (1), *na kogo* (1)] = *vocare gladium* *PolAnt* (2): Záiłte bez pomłty niebędziecie/ ábowiem przyzwałem miecz ná włzytki miełzkaiące ná ziemi *BibRadz Ier* 25/29, *Ez* 38/21.

5. *W zwrotach* (2) :

»imienia [czyjego] przyzwać« = *zwrócić się naboźnie* (1): Co wrocę Iehowie zá włzytkie iego dobrodzieyłtwa ku mnie? Kofz zbáwienny wezmę/ á imieniá Iehowy przyzowę [*nomen Domini invocabo*]. *BudBib Ps* 116/13.

»przyzwać k sobie [co]« = *przypomnieć sobie* (1): A przyzow kłobie miły pánie dobrotliwołć/ á miłofierdzie twoie/ ktorego zdawnych wiekow ci vzywáią/ ktorzy máią nádzieię wtobie *RejPs* 35v.

Formacje współrdzene cf **ZWAĆ**.

Cf **PRYZWANIE, PRYZWANY**

LWil